

Κώστας Σημίτης

Ενα βιβλίο, γράφει ο **Στ. Κασσιμάτης**, που κάνει απολογισμό πεπραγμένων μιας οκταετίας κατάφερε να φέρει τα πάνω κάτω σε ΝΔ και ΠαΣοΚ αλλά και να ξαναζεστάνει διάφορες συνωμοσιολογικές ηλιθιότητες

Ο πρώην πρωθυπουργός που ταραζει τα νερά

Είναι ο Κώστας Σημίτης ο αρχηγός των... Υποχθονίων; Μήπως, με άλλα λόγια, ο τέως πρωθυπουργός είναι ο αρχηγός των λεγομένων και «ρυπαρών γενών»; Εκείνων που ο Ηρακλής, ο Διόνυσος και αργότερα ο Μέγας Αλέξανδρος έκλεισαν στην κοίλη γη, σφραγίζοντας τις πύλες του υποχθόνιου κόσμου με πυραμίδες που είχαν φέρει κατ' ευθείαν από τον Σείριο; Ακούγονται – και βεβαίως είναι – βλακώδη τα παραπάνω ερωτήματα. Αλλά μόνον η τελευταία λέξη της συνωμοσιολογίας μπορεί να αποδώσει το μείγμα αποστροφής, οργής και τρόμου που προκαλεί ο τέως πρωθυπουργός στους πολιτικούς αντιπάλους του. Αν το 2000, με την ευφορία που έφερε η δεύτερη εκλογική νίκη του, ήταν για τον Σημίτη η χρονιά που πλησίασε την «αποθέωση», το 2005 ήταν η χρονιά της δαιμονοποίησης.

Εκθεση πεπραγμένων

Αυτό έγινε αντιληπτό στις αρχές Νοεμβρίου, όταν είδαμε από θρησκόληπτους συνταξιούχους κρατικούς λειτουργούς και θεοσεβούμενους πολιτευτές έως τη «Χρυσή Αυγή», λαϊκιστές όλων των αποχρώσεων, «αριστερούς διανοούμενους», μητροπολίτες-χωροφύλακες, τραγουδιστές-νομάρχες και άλλους καλλιτέχνες της εθνικής επιθεώρησης να ενώνουν με φρίκη και αγανάκτηση τις φωνές τους για να καταδικάσουν τον Σημίτη. Τι είχε κάνει για να αξίζει τέτοια κατακραυγή ο τέως πρωθυπουργός; Εγγραψε ένα βιβλίο, μοναδικό στο είδος του για τα ελληνικά δεδομένα: έναν απολογισμό της περιόδου κατά την οποία κυβέρνησε τη χώρα, όπου και δίνει εξηγήσεις για πολλά από όσα συνέβησαν μεταξύ 1996 και 2004 – αν και, ομολογουμένως, όχι για όλα. Επρόκειτο για την πλέον αναπάντεχη εκδοτική επιτυχία της χρονιάς. Οι εκδόσεις Πόλις του Ν. Γκιώνη είδαν τα 5.000 αντίτυπα της πρώτης έκδοσης να εξαντλούνται την πρώτη ημέρα κυκλοφορίας. Ως σήμερα υπολογίζεται ότι έχουν πωληθεί 35.000 αντίτυπα.

Μεθοδικός όπως είναι, ο Σημίτης, αφού άφησε να ξεθωριάσουν οι εντυπώσεις και οι συγκινήσεις των χρόνων της εξουσίας, κάθισε (περίπου σαν πρώην ανώτατος υπάλληλος του Δημοσίου) και έγραψε μία έκθεση των πεπραγμένων του. Εγγραψε τι ακριβώς προσπάθησε να κάνει και τι κατάλαβε από την προσπάθεια αυτή.

Μπορεί να αποφεύγει τις εξηγήσεις για ορισμένα επί μέρους θέματα, μπορεί να προσπαθεί τον εαυτό του σε άλλα σημεία ή, κάπου αλλού στο βιβλίο, να εκλογικεύει με τάση εξωραϊσμού. Προσφέρει όμως μία αφήγηση της κυβερνητικής πορείας του, τοποθετημένη μέσα στη ροή της σύγχρονης ιστορίας μας. Διότι το χαρακτηριστικό που είναι αισθητό σχεδόν σε κάθε σελίδα του βιβλίου είναι ότι ο συγγραφέας του έχει επίγνωση δύο πραγμάτων: της ευρύτερης εικόνας εντός της οποίας αναπτύσσεται η πολιτική ζωή του τόπου και του σχεδίου που έχει ο ίδιος για να δώσει την επιθυμητή κατεύθυνση στην πολιτική ζωή. Η σχέση αυτών των δύο, καθ' όλη την περίοδο 1996-2004, είναι το θέμα του βιβλίου.

Ανεξαρτήτως της εκτίμησης που μπορεί να τρέφει κάποιος για τον Σημίτη και

μάθει στην κολακεία των πολιτικών: «Μια ανασφαλής κοινωνία αναπτύσσει νοοτροπίες για να περιορίσει φόβους και κινδύνους. Συντηρεί στάσεις και απόψεις που οδηγούν στον περιορισμό της κοινωνικής ευθύνης του πολίτη εκεί όπου η σύγχρονη ζωή απαιτεί αυξημένη υπευθυνότητα και συμμετοχή. Συλλογικά στην πολιτική μας ζωή η προσπάθεια αποφυγής ευθυνών στο διεθνές επίπεδο εκδηλώνεται με τη συνωμοσιολογία. [...] Ομως κατά κανόνα δεν υπάρχουν "συνωμοσίες". Αυτό που δικαιούμεστε και αξίζουμε συχνά δεν το πετυχαίνουμε γιατί δεν προετοιμαστήκαμε, δεν οργανωθήκαμε, δεν δουλέψαμε, γιατί εκλαμβάνουμε τις ιδεοληψίες μας ως πραγματικότητα».

Ποιοι ενοχλήθηκαν

Από πολιτικής πλευράς, το βιβλίο του Σημίτη ήταν ο τρόπος για να γνωστοποιήσει ότι αυτός είναι εδώ και, επίσης, ότι η δική του πολιτική πρόταση, ο εκσυγχρονισμός, δεν τελείωσε. Το τελευταίο το λέει καθαρά, και μάλιστα όχι στο τέλος όπως ίσως θα περίμενε κάποιος, αλλά σχεδόν στην αρχή (σελ. 45): «Ο όρος "εκσυγχρονισμός" έχει περιεχόμενο, κοινωνική σημασία και πολιτική αξία. Αποτελεί εργαλείο δράσης για την αλλαγή της κοινωνίας όσο υπάρχει καταπιεστικό παρελθόν που καθορίζει το παρόν και εμποδίζει την προσαρμογή στο μέλλον, όσο αλλάζουν οι συνθήκες της ζωής μας».

Επόμενο ήταν λοιπόν η επανεμφάνισή του να ενοχλήσει το προεδρικό ΠαΣοΚ, που ψάχνεται και δείχνει ανασφάλεια, να εκνευρίσει τη ΝΔ, που κυβερνά πελαγωμένη παριστάνοντας ότι έχει σχέδιο, και, τέλος, σχεδόν να τρομοκρατήσει όσους φοβούνται την προσαρμογή σε έναν κόσμο που αλλάζει διαρκώς. Οι αντιδράσεις που εκφράστηκαν από όλο το φάσμα του πολιτικού κόσμου, με αφορμή το βιβλίο, είναι εν τέλει απόδειξη της σοβαρότητας του εκσυγχρονισμού (χωρίς εισαγωγικά) που επιχείρησε ο Σημίτης, παρ' όλο που είναι ακόμη νωρίς για να εκτιμηθούν πλήρως τα αποτελέσματα του εγχειρήματος. Ούτως ή άλλως όμως το φαινόμενο δεν είναι καινούργιο στην Ιστορία μας: Τρικούπης, Βενιζέλος, Καραμανλής, Α. Παπανδρέου...

Είναι χαρακτηριστικό ότι περισσότερο από ένα μήνα μετά την κυκλοφορία του βιβλίου, ημερήσια εφημερίδα, η οποία διακρίθηκε στον αγώνα κατά του Σημίτη και της πολιτικής του, κυκλοφορούσε με τον εξής τίτλο: «Τελείωσε η ανακωχή που έκανε το καθεστώς Σημίτη λόγω Ολυμπιάδας. Είμαστε εδώ. Ο τρόμος επιστρέφει». Ήταν η επομένη της ημέρας που εξεγράφη στο Σύνταγμα εκρηκτικός μηχανισμός ο οποίος είχε τοποθετηθεί εκεί από τρομοκράτες – και για το γεγονός αυτό ο Σημίτης έφταιγε. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν ότι, πριν από δύο χρόνια, κάπου στη Ζωοδόχου Πηγής προς τα Εξάρχεια, εμφανίστηκε γραμμένο με μπογιά επάνω σε έναν τοίχο το εξής σύνθημα: «Ο Σημίτης είναι Βριλ!» Υποθέτω ότι το σύνθημα θα υπάρχει ακόμη. Σύμφωνα με μια κρατούσα συνωμοσιολογική ηλιθιότητα, οι «Βριλ» είναι γένος υποχθονίων στο οποίο οφείλει το όνομά της η περιοχή των Βριλησίων.

το πολιτικό έργο του (ιδίως σε μια εποχή που είναι τελείως εκτός μόδας), το βιβλίο είναι η απόδειξη της σοβαρότητας τόσο του ιδίου του ανθρώπου όσο και των προσπαθειών του να οδηγήσει τη χώρα στην πρόοδο.

Πικρές διαπιστώσεις

Παρ' ότι γραμμένο στο λιτό ύφος που ο καθένας μπορεί να φαντασθεί, περιέργως δεν είναι βαρετό. Ενας λόγος είναι ότι ο αφηγηματικός χαρακτήρας του επιτρέπει την ειρωνεία, μέσω της οποίας ο συγγραφέας θίγει θέματα εξόχως λεπτά, όπως λ.χ. της ποιότητας των πολιτευομένων: «Το πολιτικό προσωπικό και των δύο μεγάλων κομμάτων, όπως το έζησα επί είκοσι χρόνια στη Βουλή, θεωρεί ότι όλοι έχουν την ίδια ικανότητα να αναλάβουν θέσεις ευθύνης. Πολύ λίγοι είναι εκείνοι που πιστεύουν είτε ότι δεν έχουν τα απαραίτητα προσόντα είτε ότι υπάρχουν ικανότεροί τους. Οι βουλευτές δέχονται γι' αυτό μια άγραφη επετηρίδα. [...] Όλοι δεν είναι βεβαίως ικανοί για όλα. Οι ικανότητες διαφέρουν και ποικίλλουν» (σελ. 518). Πόσο πιο ανοιχτά μπορεί να διατυπωθεί μια τόσο «κολακευτική» διαπίστωση;

Μπορεί στην αφήγηση της οκταετίας του ο Σημίτης να αντιπαρέρχεται ζητήματα όπως η αποπομπή του Κ. Λαλιώτη ή του Γ. Πανταγιά, θίγει όμως άλλα, πολύ σημαντικότερα ζητήματα για τη διακυβέρνηση της χώρας, που δεν ακούγονται ευχάριστα από όσους έχουν κακο-

ΑΠΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ, ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΣΗΜΙΤΗ ΉΤΑΝ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙ ΟΤΙ ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ ΚΑΙ, ΕΠΙΣΗΣ, ΟΤΙ Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ, Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ, ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ. ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΟ ΛΕΕΙ ΚΑΘΑΡΑ, ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΟΧΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ